№ 243 ნოემბრის 9, პარასკევი. 1866—1884 ნოემბრის 9, პარასკევი. № 243.

„დროების" რედაქცია—სასახლის ქუჩაზე, დ. სარაჯოვის სახლში.

ხელის-მოწერა მიიღება თბილისში, რედაქციაშივე; ქუთაისში, ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში. გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: Въ Тифлисъ, въ Редакцію „Дроэба".

ფასი: წლით 9 მ., 11 თვით 8 მ. 50 კ.; 10 თვით—8 მ.; 9 თვით—7 მ 50 კ.; 8 თვით—7 მ.; 7 თვით—6 მ. 6 თვით—5 მ.; 5 თვით—4 მ. 50 კ.; 4 თვით—4 მ; 3 თვ.—3 მ.; 2 თვ.—2 მ.; 1 თ.—1 მ.

დროება

გამოდის ყოველ-დღე ორშაბათს გარდა.

ფასი განცხადებისა: სტრიქონზე რვა კაპ; განცხადება მიიღება ქართულს, რუსულს და სხვა ენებზედ.

თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს დასაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებს დაუბეჭდველ წერილებს რედაქცია ვერ დაუბრუნებს ავტორს.

„Объявленія изъ Россіи, Царства Польскаго и за границы принимаются только въ цент. конторѣ объявл. Л. Метцль., Москва, Петровка, № 6.

ცალკე ნომერი «დროებისა» ღირს 5 კაპეიკი.

შესანიშნავი მუზეუმი პინტერისა.

პატივის ცემით ვაცნობებ Ⴇბილისის საზოგადოებას, რომ ნოემბრის 8-დამ მუდამ დღეს, დილის 10 საათ. საღამოს 11-მდის გახსნილი იქმნება სახელ-განთქმული სრულიად Ⴄვროპაში და რუსეთში პინტერის მუზეუმი. ჩემი მუზეუმი დიდად წინა დგას და შეუდარებლად უკეთესია სხვა მუზეუმებზე, რაშიაც მნახველნი დარწმუნდებიან ადვილად.

მუზეუმში არის შემდეგი განყოფილებანი: I. მეხანიკური კაბინეტი და თაფლის სანთლის ფიგურები. II. საუკეთესო სურათები: შესანიშნავის ქალაქებისა და უკანასკნელის რუს-Ⴍსმალოს ომიანობისა.

III. Ⴃიდი კოლექცია ავტომატებისა, პარიჟის გამოფენაზე შეძენილნი, IV. Ⴈსპანიის ინკვიზიცია.

Ⴔასი შესვლისა 40 კ., ბავშვები 10 წლისა და სამხედრო მდაბალის ჩინისანი იხდიან 20 კაპ.

Ⴈმედი მაქვს, პატივცემული საზოგადოება კეთილ-ინებებს მობრძანებას ჩემს მუზეუმში.

(2—2)

შინაური ქრონიკა

ჩვენის პედაგოგიურის ლიტერატურ[illegible]სა ის არის, რომ საუკეთესო ჩვენი მწერლები, საუკეთესო ქართულის მცოდნე პირნი და შესანიშნავი პოეტები თითქმის არავითარს მონაწილეობას არ იღებდენ აქამომდე საბავშვო და საყმაწვილო მწერლობის შემუშავებაში. მათ აქამომდე თითქო სათა[illegible] ის გ[illegible]თვის, რომლის ავ-კარგიანობაზედ დამოკიდებულია ნორჩი და მოზარდი თაობის გონივრული აღზრდა და მომზადება სწავლისა და ცხოვრებისათვის. Ⴃღეს ამ ნაკლულევანების ასაცილებლად პირველი ნაბიჯი იქმნა გადადგმული. Ⴄრთს ჩვენს საუკეთესო პოეტთაგანს და არა თუ ჩვენის ენის, არამედ ჩვენის სულისა, ვითარებისა და ყოფა-ცხოვრების ზედ-მიწევნით მცოდნეთაგანს, ბ-ნს აკაკის განუზრახავს ყმაწვილებისათვის საკითხავის წიგნის ბეჭდვა დრო-გამოშვებით. პირველი წიგნი უკვე დაუმზადებია. Ⴄს პატარა წიგნი დიდად საინტერესოდ არის შედგენილი და ბავშვები ალტაცებით მიეგებებიან ამ გვარს ნობათს. პირველს წიგნში მოთავსებულია რამდენიმე ზღაპარი, თითოეულს ზღაპარს წინ მიუძღვის ანდაზა, რომლის შინაარსი შეესაბამება ზღაპრის შინაარს და ბოლოს მოსდევს ამ გვარივე შინაარსის ლექსი.

მივულოცავთ ჩვენს პატარა მოსწავლე ყმაწვილებს ამ გვარს გამოცემას და ვისურვებთ, რომ თვით გამომცემელსაც ჩვეულებრივის შვენებით და აღზრდისათვის [illegible]

როგორც ამბობენ, ეს წიგნი ამ მოკლეს ხანში დაიბეჭდება.

═ ამ დღეებში Ⴉუკიის ერთს ქუჩაზე ვიღაცა სახლის წინ უპოვიათ მკვდარი კაცი, რომელსაც ორთავე ხელში სალვინეები სჭერია. მიზეზი უბედურის სიკვდილისა გამუდმებული ლოთობა ყოფილაო.

═ ბორიდგან გვატყობინებენ, რომ როგორც პატარას, აგრეთვე დიდს ლიახვზედ რკინის ხიდებს აკეთებენო. ამ შემთხვევის შესახებ კორესპონდენტი ურჩევს, ვისაც ამ ხიდების კეთება აქვს ჩაბარებული, კარგად გამოზომონ და მოიანგარიშონ, რათა ხიდამდის მისაღწევად ნავტიკები არ დასჭირდეთ, როგორც სიმოკლის გამო ბორის ხიდს დაემართაო.

═ Ⴈქიდამვე გვატყობინებენ, რომ ბორისა და Ⴚხინვალის შუა ფოსტის გამართვას აპირებენო. მართლადაც რომ იქ ფოსტის გამართვა ნამდვილს საჭიროებას შეადგენს და დიდს სარგებლობას მოუტანს ადგილობრივ მცხოვრებლებს.

ზეთში უქ[illegible]ხებ ადგილობრივს ენებზედ გაზ. „[illegible] გაზი" ამბობს, რომ იმ დროს როცა სამოსამართლო ნაწილში ამ გვარად იქ-

---

«დროების» ფელეტონი, ნოემბ. 9-ს

ბაღჩისარაი

(მიბაძვა)

მთელის ქვეყნისგან დავიწყებული,
განყრუებული როგორც სამარე,
ოდესმე იყო სახელ განთქმული
აღმოსავლეთის ეს ტურფა მხარე.

იმ ძველს დროში, აქ გორები
ჟამონსა სდებდენ აშიყის ხმითა,
და მათნი ჭრელნი სასახლეები
დაცულნი იყვნენ მკლავით და ხმლითა,

რომლებშიც ასნი მსახურნი მარად
თვალში მესცქეროდენ ხანებს ლაღებსა,
მათნი ხანუმნი პირ-დაუფარავად
გარდმოჰყურებდენ ზღვისა ტალღებსა

და შადრევანი ბაღში მჩქეფარი
ვერცხლის მტვერს ჰყრიდა, სიცხეს ებრძოდა,
ირგვლივად მისა, ცვრითა დამტკბარი
ყვავილთა კრება გაიშლებოდა

და საღამო დროს მზე დამავალი
სალამს ესროდა მინარეთებსა,
რომლისა შუქი ყვითლად ფერ-მკრთალი
ეხვეოდა მათს ოქროს წვეტებსა. —

სადღა არიან ამა ყოვლისა
მფლობელნი კაცნი და ხალხი მთელი,
დახეთ ცხოვრება ამა სოფლისა
რა მუხთალია, გაუტანელი!...

ეხლა ხსოვნებაც ამ დიდებისა
დამარხულია, გაჩუმებული,
ეხლა აკლდამი მხოლოდ მეფისა
აქ მზეზე თბება დავიწყებული

და საუკუნოდ აქა ყოველი
მიცემულია განსვენებასა;
ოცნებას ღელავს გარშემ ყრუ-ველი,
ფიქრი დაეძებს მოგონებასა...

არსად პასუხი ცხოველის ხმისა!
ოღონდ მოთხრობას ზედ მოსთქვამს გრძელსა,
გაუგებარი ტყლაშუნი ზღვისა
და კლდეებს ჰრეცხს ნაოხარს ძველსა.

ვ.

ყირიმი, 1881 წ.

* * *

განგო და დირე

(ინდოეთის ცხოვრებიდამ)

Ⴈგინი ბედნიერნი იყვნენ. განგო უვლიდა განგესის ნაპირას ბრინჯით დათესილს თავის მინდვრებს. Ⴃირე იმისი ლამაზი, ნაზი, მოსიყვარულე ცოლი იყო. Ⴄრთხელ, როდესაც Ⴃირე ჩავიდა მდინარეზედ წყლის ასავსებად, იგი დაინახა დიდი მოგოლის სარდალმა, რომელიც იქვე ახლოს მოდიოდა. გასაოცარმა Ⴃირეს სილამაზემ აღანთო მხედრის გული, ყური აღარ უგდო ქალის განწირულს ვედრებას, შემოისვა ცხენზედ და მთისკენ გააქანა. რაკი Ⴃირე დიდხანს უკან აღარ დაბრუნდა, განგო წავიდა იმის საძებნელად. Ⴃიდხანს ეძება, მაგრამ ვერ იპოვა; როდესაც დაბნელდა, დაიწყო ფიქრი იმაზედ, რომ ცოლი საუკუნოდ დავკარგეო. Ⴚისმარე დღესა და ღამეს უძრავად იჯდა თავის სახლის კარების წინ და გაჰყურებდა იმ მდინარეს, სადაც ასე უეცრად დაიკარგა იმისი ქვეყნიური ბედნიერება. როდესაც შიმშილმა შეაწუხა, მაინც არ შევიდა თავის დაობლებულს სახლში, დადიოდა აქა-იქა, ემდუროდა თავის ბედს და ცოლის პოვნის იმედს კი მაინც არა ჰკარგავდა.

—

სამწუხაროდ და უსაგნოდ გადიოდა განგოსათვის კვირეები, თვეები და წლიწადები. ხალხმა შეიბრალა იგი, მისცა თავ-შესაფარი ადგილი და მცირეოდენი საზრდო, რომ ეცოცხლა, დატანჯულიყო, ეძებნა ცოლი, თავი განწირულებისათვის მიეცა, მაგრამ იმედი კი მაინც არ დაჰკარგოდა. მან გამოსთქვა ლექსი, რომელშიაც დაანთხია თავის მწუხარება და ამ ლექსის მღერით იზიდავდა კეთილი ხალხის გულს. მართალია, არც ერთს ამათგანს, რომელსაც კი იგი შეხვედროდა, არ შეეძლო მისი შველა, მაგრამ მათს თვალებში კი თავისადმი სიბრალულს ამოიკითხავდა ხოლმე, და ეს უმატებდა ახალს ცრემლებს, უცხოველებდა ახალს იმედს... რის იმედს? Ⴇვითონაც არ იცოდა.

Ⴈმ სამწუხარო დღის აქეთ ოთხმა წელიწადმა გაიარა. Ⴄრთხელ, საღამოს ჟამს, როდესაც განგო დიდი ბაღის ღობის ძირას მიდიოდა და მღეროდა თავის სიმღერ[illegible] უეცრად მოესმა ძახილი. მაგრამ, როდესაც გაჩუმდა და შედგა, ფოთლების შრიალის მეტი ვერა გაიგონა-რა. როდესაც წინ წავიდა და კიდევ დაიწყო სიმღერა, მან კვალად (უფრო გარკვევით) გაიგონა: «განგო!».

Ⴄხლა კი [illegible] აღარ იყო, მკაფიოდ მოესმა ხმა და ისიც ვისი ხმა!

— Ⴃირე!

— განგო!

Ⴄს დაძახება და პასუხის მიცემა სავსე იყო ეჭვით, სიხარულით და მწუხარებით. მკრთოლვარე და მღელვარე მიდიოდა იქითკენ, საიდანაც ხმა ესმოდა და უეცრად თითქმის შიგ იმის ყურში გაისმა: „განგო!" და ორი პატარა ხელი მოეხვია მას კისერზედ და გამოუთქმელის სიხარულით სავსე განგო ჩასცქეროდა თავის Ⴃირეს ცრემლებით სავსე თვალებში. ამ ჩაცქერებით ორივემ შეატყობინეს ერთმანეთს, რომ მათს გულში სიყვარული კიდევ ღვიოდა, რომ ორივენი სწუხდენ ერთმანეთისათვის.

Ⴚბიერება კი არა, სირცხვილი აბრკოლებდა Ⴃირეს ეამბნა განგოსათვის

ცეგიან, სულ სხვა შეხედულობას აღგანან ზოგიერთა პირნი. „არ არის დიდი ხანი, ამბობს გაზეთი, რაც ერთმა მაზრის უფროსთაგანმა სთხოვა ერთს დაწესებულებათაგანს ზოგიერთი წესები ქართულს ენაზედ, მაგრამ მაშინდელმა მმართველმა ამ დაწესებულებისამ, «სლავიანოფილობით გატაცებულმა ფრანცუზმა» ამაყად უპასუხა: მე უარ-ვყოფ ადგილობრივს ენებსო“ (გაზ. „ვპერზი“ № 250).

— სოხუმის საფილოქსერო დასს, როგორც ოფიციალურად აცხობინებენ ამავე გაზეთს ოქტომბრის 21-28-მდე უთხრია გარეული ვაზები, დაუწვავს და მოუშხამავს ნიადაგი ნავთით სხვა-და-სხვა ალაგას.

სულ 133 ვაზი ამოუთხრია ძირიანფესვიანად ამ დროის განმავლობაში, მაგრამ ფილოქსერა არც ერთს ვაზზე არ აღმოჩენილა. მუშაობდა მუდამ დღე 94—104 კაცი.

პასუხად

რკინის-გზის სარგებლობის

ურ-მოყვარეს.

გვიან წავიკითხე ის წერილი, რომელიც «დროების» მე-229 №-ში იყო დაბეჭდილი ბ. გ. წერეთლისა და ჩე- [illegible] წერილებმა მოახდინა [illegible] ჩემზე, ისეთს დიდს ფიქრსა და განცვიფრებაში ჩამაგდო. განმაცვიფრა და ჩამაფიქრა იმ გარემოებამ, რომ ჩვენს ღარიბს ქვეყანაში თურმე მოიპოვებიან იმისთანა ჩვენის საზოგადოებისათვის გულ-მტკივნეულნი პირნი, რომელნიც ერისა და იმავე დროს თავის ქვეყნის ეკონომიურ გაუმჯობესობას და განათლებასაც შენატრიან და რკინის გზის მნიშვნელობასა და სარგებლობას კი არ აღიარებენ.

ხსენებულის წერილის გამო მეძლევა შემთხვევა პასუხი გავცე სხვათაშორის იმ უსაფუძვლო მსჯელობისა და ლაპარაკისათვის, რომელიც ზოგიერთა ზესთაფონის გაიძვერა მედუქნეებისაგან ხშირად გამიგონია და რომელიც ჩვენს ავტორსაც მოუყვანია თავის წერილში დაურღვეველ საბუთად.

«ახლა, ბრძანებს წერილის ავტორი, მხოლოდ ერთს მაგალითს მოვიყვან: როგორც კარგა უნდა იცოდეს წერილის ავტორმა (გ. წერეთელმა), აწ შორაპნის მაზრაში ქვა-გუნდის მაღნებიდგან ზესთაფონამდე ეს მინერალი გადმოაქვს გლეხობას არაერთსა და ასსა თავის პაწაწინა ურმებით; რაღა თქმა უნდა, რომ ამ ურმობაში და მოუსავლობაში—წელს შარშანდელის ნახევარიც არ მოსულა, (წლევანდელისთანა მოსავალი, გარდა ღვინისა, არც კი ახსოვს თავის დღეში ქუთაისის გუბერნიას და ნამეტურ შორაპნის მაზ- [illegible], [illegible]ულეეით მოიშლება ურმობა ამ საქმეში; ამით ბევრი მოაკლდება გლეხობის კეთილ დღეობას“.

აი, შორს მხედველობა, თუ გინდათ, ეს არის! სცდებით ბ-ნო! ამით გლეხებს კეთილ-დღეობას არამც თუ მოაკლდება რამ, ბევრიც შეეძინება. „პაწაწინა ურმებით“ ქვა-გუნდის ზიდვა ამ სიშორეზე გლეხებისათვის თუ ზარალის მეტი რამ სარგებლობაა, გამოიანგარიშეთ: თითქმის ოთხი დღე უნდება გლეხი ერთი ურმის (20, ან 25 ფ.) ქვა-გუნდის ჩამოტანას ზესტაფონში და შინ დაბრუნებას. წარმოიდგინეთ ეხლა, ამ ოთხ დღეში რამდენ წვალებას და ტანჯვას გამოივლის ის უბედური... ორი-სამი მგზავრობის შემდეგ, უმეტეს წილად, ხარი ხარად აღარ ვარგა და ურემი—ურმად. მე თვითონ ვიცნობ რამდენსამე გლეხს, რომელთაც ხარები კიდეც დაეხოცათ მესამე მგზავრობის შემდეგ... ცხრა თუ თორმეტი მანეთი აიღო ამ სამ მგზავრობაზე თითოეულმა მათგანმა და ოთხი თუ ხუთი თუმანი პირ-იქით თავისი დაჰკარგეს. ეს გარემოება მაგონებს ქართულ ანდაზას: «ვირი ბაღდადს კიტრად ღირდაო და მოუყვანა ჯორათაო». ასეა გლეხების საქმეც ამ შემთხვევაში. ქვა-გუნდის ზიდვა «პაწაწინა ურმებით» და «კაჩკებითაც» რომ წმიდა ზარალია, ეს დავიმტკიცა ჩვენ გამოცდილებით თვითონ ერთმა ამ მარგანეცის მწარმოებელთაგანმა ბ. ჩუბინიძემ, რომელიც მარტო ორ თვის თუ სამ თვის იზი- [illegible] და კიხალამ რიყეზე არ დარჩა; ესვე ბედი ეწიათ მეაქლემეყიზილბაშებს და შემდეგ ოსებსაც, რომელთაც მხოლოდ ერთი თვის განმავლობაში ზიდეს ქვა-გუნდა...

ნუ თუ ისიც საჭიროა აღვნიშნოთ, რომ სადაც რკინის გზა გასულა, იქ სწავლის სურვილიც აღძრულა, სკოლებიც დამართულა, და აქედგან ხალხის ყოველ დღიურს ცხოვრებასაც სხვა ფერი დასდებია?.. ამის ცხადს მაგალითს სხვათა-შორის წარმოადგენს ქვემო-იმერეთი და სამეგრელო, სადაც თვითეულს სასოფლო სკოლაში 60—100-მდისინაა მოწაფე, როდესაც რომ შორაპნის მაზრის სკოლებში ათიდამ ოცამდის ყმაწვილი თუ იქმნება, მეტი ძლიერ იშვიათად. რა მიზეზია, რომ შორაპნის მაზრის სკოლების რიცხვი თან-და-თან მცირდება და ქვემო-იმერეთისა და სამეგრელოსი, მატულობს? რად არის, რომ სოფელს ბოსლევში, რომელიც არც სიმდიდრით და არც კომლთა რიცხვით (700 კომლია) არც ერთს სამეგრელოს სოფელს არ დაუვარდება, არ არსებობს დღემდისინ სკოლა? რად არის ასეთი განსხვავება ამ ორს მხარეს შორის?.. მე მოგახსენებთ, რომ ეს სულ რკინის გზის საქმეა. რკინის გზამ გამოიწვია ქვემო-იმერეთსა და სამეგრელოში ვაჭრობა და ვაჭრობამ წერა-კითხვის შესწავლის სურვილი. მგონია, დამეთანხმებით ამაზედ.

ყველა ამეებს გარდა, შეიწყინეთ თავი ბ. ავტორო მოხსენებულის წერილისა, დაფიქრდით და მიბრძანეთ: [illegible] ახლო-მახლო რკინის გზის „მებუდკედ“, „სტოროჟად“ იყვეს და ყოველ თვე თავისუფლად თუთხმეტს მანეთს იღებდეს, თუ ხარ-კამბეჩით შავ-ქვას ეზიდებოდეს, ხარები ამოხოცოს და ურემი დაამ-

---

თავისი უბედური თავ-გადასავალი: თუ საზიზღარმა კაცმა როგორ მოიტაცა იგი, დაამწყვდია ოთახში და გახადა ტყვედ თავის გულის თქმისა.

— ახლა ხომ თავისუფალი ხარ?

— მას აქეთ, რაც მე იმის ხელში შვილი მეყოლა, იმას აღარ ეგონა თუ კიდევ გამოვიქცეოდი.

ბანგოს ეჭირა დირეს ხელი და ჩასცქეროდა დიდრონს, ბრწყინვალე, შავს თვალებში, რომლებიც, დიდიხანი იყო, აღარ ენახა. მაგრამ, როდესაც დირემ ბავშვი ახსენა, ორთავემ თავები ჩაღუნეს. ეჭვიანობის გესლი კი არ აირია ბანგოს გულში, არამედ შიში და მწუხარება: გაუპატიურებულს ქალთან ახლად დაკავშირება კანონი სასტიკად უკრძალავდა. და აი აქამდის მხიარულთ ეხლა ტირილი დაიწყეს.

— იაგერნატში წადი და მკითხავსა ჰკითხე. არა მგონია რომ ამ უბედურებისაგან თავის დახსნა არ შეიძლებოდეს. ჩვენ დავიტანჯეთ, მაგრამ დამნაშავენი კი არა ვართ.

როდესაც დირე ამას ამბობდა, იქვე ახლო ბუჩქებიდამ გამოვარდა მშვენიერი პაწია ქალი და გაკვირვებით შეხედა უცხო კაცს. ბანგომ ბავშვს თავზედ ხელი გადუსვა.

— წავიდეთ ბრამინთან, უთხრა ბანგომ.

დირემ აიყვანა ბავშვი ხელში და გაჰყვა ქმარს იაგერნატის ტაძარში...

—

მსაჯულმა მოუსმინა მათ და, ვიდრე ბანგო ლაპარაკობდა, ორივე მოჩივარს დაკვირვებით აცქერდებოდა. შემდეგ ჰკითხა ყმაწვილზედ, რომელიც შიშისაგან დედის უკან იმალებოდა. დირემ აიყვანა მკრთოლვარე ბავშვი და აჩვენა ბრამინს.

მოისმინეთ ჩემი განჩინება! დაიწყო მღვდელმა. შენთვის, დირე, ყოველივე დანაშაული მიპატიებია, მოწამს შენი სიტყვები, ბანგოს მოწმობა და ისა, რომ შენ, როგორც კი დრო იპოვე, მაშინვე დაუბრუნდი შენს საწყალს ქმარს. ბოლოს ვულებ შენს უბედურებას და ვთხოულობ შენი შეურაცხ-ყოფის ნაყოფის მოსპობას.

მსაჯულის უკანასკნელს სიტყვებზედ, დირეს ჯერ ნეტარების ღიმილი გადეკრა ტუჩებზედ, მაგრამ ეს ღიმილი მაშინვე მწუხარებად შეეცვალა.

დირე იდგა შეშინებული და ბავშვს გულში იკრავდა.

— კმაყოფილი ხარ, დირე? — ჰკითხა მსაჯულმა.

— დიაღ, — მაგრამ ჩემი შვილი?

— შენი შვილი? შვილი სიყვარულისაგან იშობება; შვილს დედ-მამა ჰყავს. შენ კი შენის შეურაცხ-ყოფის ნაყოფი გიჭირავს ხელში!

— მართალია, მაგრამ მაინც ჩემი შვილია.

— იქნება შვილი იყოს შენის სხეულისა, მაგრამ გულისა კი არა. იგი დაიბადა ძალადობისა და ცოდვისაგან და არის წყევლა შენის ტანჯვისა.

— ნუ სწყევლი, წმინდა მამავ, ეს ჩემი შვილია, გააწყვეტინა სიტყვა დირემ მსაჯულსა.

— შენ ამ ბავშვის სიცოცხლისათვის შიშობ? დაფიქრდი, რას შვრები და რას ლაპარაკობ! სიტკბოებამ, რომელმაც დაატკბო შენი მომტაცებელი, დაბადა შენს გულში ზიზღი და სიმძულვარება. შენ გეჯავრება ამ ბავშვის მამა, მზად ხარ წყევლა-შეჩვენებას მისცე იმისი მოგონებაც კი, — და ეს ბავშვი კი იმისგან დაგებადა.

— ჩემი შვილია!

— შენი პასუხი ისეთივე საზიზღარია, როგორც შენი საქციელი. შენ ღირსი ხარ იმ მტაცებელი კაცის ტყვეობისა. მაიმუნსაც აგრე უყვარს თავისი შვილები. წადი იქვე, საიდამაც მოხვედი. შენ ბანგო თავის დღეში არა გყვარებია, შენ იმაზედ თავის დღეში არ გიწუხნია. სტირი? არ გინდა? მაშ დაე ბავშვი დაიღუპოს, თუ არა და შენ თვითონ დასდე ხმლის ქვეშ თავი შენი. ეს არის უკანასკნელი ჩემი განჩინება.

დირე, რომელიც აქამდის დაჩოქილი იყო, წამოდგა ზეზე, დიდხანს უკოცნიდა თავის ქალს ფუნთუშა ლოყებს, ვარდისფერ ტუჩებს და შავს თვალებს. შემდეგ ბავშვი ბანგოს მისცა და დაიძახა: «მე მომკალით»!

— დედა-კაცო! — არიგებდა მსაჯული — გონებაზედ მოდი. შენ გიყვარს ქმარი, რომელთანაც მოხვედი და გინდა კი აგრე ახალ-გაზდა მოკვდე მხოლოდ იმისთვის, რომ გადაარჩინო ის, რომელიც არის მომგონებელი შენის შერცხვენისა.

— ეს ჩემი შვილია! სთქვა ჩუმად დირემ და დაიჩოქა საკურთხევლის წინაშე. არაბი მოელვარეს მახვილით გვერდით მოუდგა.

— მაშ მოკვდი, უგუნურო, — სთქვა მსაჯულმა. არაბმა დააფარა დირეს თვალებზედ წითელი მაუდი, ყელიდამ მოაშორა თმები და დირე სულ-განაბული ელოდა მახვილის მოქნევას . . .

. . . .

არაბის ხმალი სისხლით არ შეისვარა. როდესაც გაკვირვებულმა დირემ გაახილა თვალები, თვის წინაშე დაინახა მომღიმარე ბრამინი, რომელიც მას ლოცავდა:

— წადი ქმართან და წაიყვანე შენი შვილი. შენ ხარ ცოლი, შექმნილი ღვთისაგან კაცთა ნათესავის მანუგეშებლად. სთესე ბედნიერება და თვითაც ბედნიერი იყავ. შენი გული წყაროა სარწმუნოებისა, ძლიერებისა და სიწმინდისა.

ტერიოს; ისა სჯობიან, რომ დღეში სამი-ოთხი აბაზი აიღოს გზის გადაწმენდაში, როცა ზვავი ჩამოწვება ლიანდაგზე, თუ შავი—ქვის მტვერით ფილტვები დაიზიანოს.

მაგრამ, აი, თვით გლეხის ნაამბობი ამ რკინის გზაზედ:

,,ამაზედ საქეთილ დღეო რაღა იქნება, შენი ჭირიმე. ჩვენს უხეირო ცხოვრებაში ამაზედ ძალიან საჭირო არა მეგულება-რა. ბევრი ჭკვიანი კაცისაგან გამიგონია, რომ გლეხის კაცის შრომა ფუჭია, გინდ სულ დღე და ღამ ოფლში იწურებოდესო, თუ რიგიანი გზა არა აქვს, რომ თავის ნალვაწი და ნაშრომი ქალაქ ადგილს ადვილად და ჩქარა ჩაიტანოს გასასაღებლად. წარმოიდგინეთ ბატონო, ვსთქვათ, ატამი მაქვს ბევრი; კარგა ვიცი, ეს ატამი რომ ქალაქ-ადგილს მქონდეს, ერთ—ხუთიოდ თუმანს მაინც შემმატებს. რაღა თქმა უნდა, მეტყვი, წაიღე და გაყიდეო. შენ კი დაგლოცა ღმერთმა! განა მე კი არ ვიცი ეგ, მაგრამ ბოსლევიდამ მინამ ზესთაფონამდი ჩავიტან, მთელი თვრამეტი-ცხრამეტი ვერსი, ჯერ უნდა ჩემოდენა ქვებზე ვარახ-რახო ურემი, მერე ერთი, ოციოდ აღმართ-დაღმართზე უნდა ავახალ-ჩავახალო; ამ ვაივაგლახში საქონელიც გავწყვიტო, ურემიც დავანჯღრიო და ამნაირად ატამსაც თაკარგავ და ურმის ქირასაც ზედ წავაღებ. [illegible] ნუ-ც-კი იფიქრებთ: ყურძენი რომ მიგქონდეს, ურემს ქვეშ ქვევრები მზად უნდა იყოს და მინამ ქალაქში ჩახვიდოდე, ღვინო დადუღებულიც იქნება და ბაყლის მაგიერად პირ-და-პირ სირაჯთან უნდა მიიტანო. ეს ბოსლევიდამ და ეხლა ამაზე შორიდგან რა იქნება—ვსთქვათ საწერეთლოდგან; დაგრჩა ქალაქთან სავაჭროდ მარტო თივა და შეშა. მსეც, თუ ბევრია, ჩამოტანად არა ღირს,—იმის ფასი ქირაში წაგივა, და თუ ცოტაა, ჩვენც ძლივსღა გვყოფნის და გასაყიდად სადღა დაგრჩება.»

აქ მინდოდა გამეწყვიტა ბაასი, მაგრამ მომაგონდა ერთი წყევლა, რომელსაც ინგლისში ხმარობენ: ,,ღმერთმა არც შენი გაცოდინოს რამე, არც სხვისი დაგაჯეროსო'' სწყევლიან ხოლმე ინგლისელები დაუჯერებელს.

სწორედ ჩვენზე ითქმის ეს წყევლა და ითქმის იმათ წყალობით, ვინც ჩვენის მოკამათესი არ იყოს, არც არას სხვისას იჯერებს და არცარა თავად უნდა იცოდესრამე.

იასონ კაპანაძე.

ნოემბრის 5-ს

რუსეთი

უწმინდესის სინოდის ობერ-პროკურორისაგან გამოცემულს 1883 წლიურს ანგარიშში მოყვანილია, სხვათა შორის, შემდეგი ცნობაც:'' უცხო ტომის ენებს ასწავლიან რუსეთში ექვსს სასულიერო სემინარიაში: არხანგელის სემინარიაში ასწავლიან ზირიანულს ენას, ასტრახანისაში—კალმიკურს, ვიატისაში — ჩერემიულს, ირკუტსკისაში,—მანგოლო-ბურიატულს, რიგისაში—ესტურს და ლატიშურს და ს-პეტერბურგის სემინარიაში—ფინურს; ამას გარდა არხანგელის სასულიერო სასწავლებელში მოწაფენი სწავლობენ კარელურს ენას... ამ ცნობას განმარტება თვით მკითხველმა დასძინოს.

საექიმო დეპარტამენტი დიდს მოძრაობაშიაო, როგორც იწერებიან რუსული გაზეთები, ათვალიერებს ევროპის მოსამზღვრე ქალაქებს, დაბებს და სოფლებს, სცდილობს სანიტარულის მხრით ყოველი ღონით გაუმჯობესდეს ეს განკიდური ადგილები, რომ ხოლერა არ ეწვიოს რუსეთსაო.

საექიმო დეპარტამენტსავე გადაუწყვეტია, რომ ხელ-ახლად გადასინჯოს სააფთეაქო ტაქსა და შეამციროს, რაც შეიძლება, წამლების ფასები...

რა ვუყოთ ჩვენს პურსა?—ასე იწყობს გაზ. ,,ნოვოსტი'' თავის მოწინავე წერილს. ინგლისში, საფრანგეთში, გერმანიაში და თვითონ რუსეთშიაც ამერიკის პური საგრძნობლად აფერხებს ჩვენი პურის წარმოებასაო, სულ განდევნასაც უქადისო. საფრან[illegible] და გერმანიამ იმდენად ასწიეს მართლაც ბაჟი რუსეთ[illegible] უზარალოდ ვეღარც კი გასაღდება ეს პური ამ ქვეყნებში.

ზოგიერთი ეკონომისტები ამ მოვლენას წლევანდელს და საზოგადოდ ამ უკანასკნელ წლების კარგ მოსავლიანობას მიაწერენ, მაგრამ ამ მოსაზრებას ვერ დაეთანხმება კაციო. აქამდის თვით ევროპის სახელმწიფოები ჰკვებავდენ ერთი მეორესაო—უმთავრესად რუსეთიდამ და ავსტრიიდამ გაჰქონდათ დანარჩენ სახელმწიფოებს პურიო და დღეს, როდესაც ამერიკის, ინდოეთის და ავსტრალიის პურმა ნახა ასეთი გასავალი, რაც ადვილად გასაგებია, რადგან ეს პური ბევრად იაფად ჯდება, დღეს რასაკვირველია, როგორც რუსეთის, ისე ავსტრიის პურსაც დაუვარდებათ ფასიო.

უცხოეთი.

საფრანგეთი. ინგლისის სურვილმა, რომ საფრანგეთისა და ჩინეთის საქმეებში გაერიოს, თან-და-თან და მომხრენიც აღმოიჩინა საფრანგეთში, მაგრამ ორჯერ მეტი მოწინააღმდეგენიც გამოუჩნდენ სურვილს. ვიკტორ ჰიუგომ პირველმა აღიმაღლა ხმა:—საფრანგეთის ღირსების დამცირება იქმნება, თუ ინგლისი ჩამოერია ჩვენსა და ჩინეთს შუაო!—და ამ ხმას ბევრნი აჰყვნენ. ასე რომ, ვაი, თუ გაცრუვდეს ინგლისის იმედი.

საფრანგეთის სენატის გადასხვაფერება გადაწყვეტილ საქმედ ჩაითვლება ამ ჟამად.—აქამდის ერთხელვე ამორჩეული სენატორი სიკვდილამდის არ შორდებოდა ამ წოდებას. ამიერიდამ სენატორთა რიცხვი იქმნება 300-ს და თითოეული მათგანი 9 წლის ვადით აირჩევა. ამ გვარი ცვლილება გამოიწვია იმ გარემოებამ, რომ ამ ტიერის პროგრამით დაფუძნებულმა სენატმა (რომელიც დღემდის არსებობდა) ვერ გაამართლა ის იმედები, რომლითაც საფრანგეთის რესპუბლიკა ამყარებდა მასზედ.

ამერიკის შეერთებული შტატები. მეტი აღარ დარჩენიათ-რა, რომ ახალს პრეზიდენტს ჩრდილო-ამერიკის შეერთებულის შტატებისას თაყვანი არ სცენ იმათაც, რომელნიც მის წინააღმდეგ ისეთის გაშმაგებით იბრძოდენ. და ყველაზედ მეტი სიცხე შესანიშნავ მდიდარს გულდს დაადგა, რომელიც მილიონობით ჰფანტავდა ბლეინის ამორჩევისათვის. ეხლა ამან ყველა დაასწრო და მიულოცა კლივლენდს პრეზიდენტობა. თქვენს ღირსებას ყველანი ვაღვიარებთო—წარმოუთქვამს, სხვათა შორის შემფრთხალს გულდს. მოდი და ნუ მოიბრუნებდა გულს ეს კრეზი, როდესაც ხალხმა დაიძახა (კლივლენდისათვის გამართულ დემონსტრაციის დროს): ჩამოვაღრჩოთ გულდიო!!

ბატონს ალ. აკოფაშვილს.

ყველამ იცის, ვგონებთ, რომ რაღაც უკმაყოფილება მოუვიდათ ერთმანეთში ქუთაისის კათოლიკეთა მღვდელსა და იმისვე სამრევლოს რამდენთამე პირთა. ყველამ იცის, მეთქი, ვამბობ იმისთვის, რომ თვით «დროებაში» არა ერთი და ორი წერილი იყო ამ საგანის შესახებ დაბეჭდილი. ვინ იყო ამ საქმის თავის ამშლელი ან ბოლოს მომღები, ვინ იყო ან ერთისა და ან მეორის მომხრე ან მოწინააღმდეგე, ვინ გაიზვიადა ცუდ უბრალოდ საქმე, ვინ მტყუანია და ვინ მართალი—ეს, რასაკვირველია, ჩვენ არ შეგვეხება. ჩვენ გვინდა მხოლოდ რამდენიმე სიტყვა მოვახსენოთ ბ. ალ. აკოფაშვილს, რომელმაც სრულიად უსაფუძვლოდ ჩვენც გაგვრია საქმეში. ჩვენ ვამბობთ იმ წერილის შესახებ, რომელიც ამ დღეებში მე-236 «დროების» ნომერში იყო დაბეჭდილი—«ქუთაისის კათოლიკეთა სამრევლო საქმეების გამო».

იგი ბრძანებს თავის წერილში „პრელატმა წარმოგვიდგინა თბილისის კათოლიკეთა სამრევლო სკოლის წესდება, რომელიც დამტკიცებულია 1856 წ. ეს წესდება არ ეთანხმებოდა ეხლანდელ დროს და არც ჩვენ მოთხოვნილებასაო“. ამის წამკითხველი იფიქრებს რომ, არც თვით ის სასწავლებელი ეთანხმება ეხლანდელ დროსა და მოთხოვნილებათა, რომლისათვისაც ეს წესდებაა შედგენილი ე. ი. თბილისის კათოლიკეთა სამრევლო სკოლა. მაგრამ ეს ნამდვილად ასე არ არის რასაკვირველია 1856 წ. დამტკიცებული წესდება აღარ შეეფერება დროთა მოთხოვნილებას. 28 წელიწადია მას შემდეგ, რაც ეგ წესდება დამტკიცებულა და სწორედ ამ დროს განმავლობაში მოხდა თუ რამ წარმატებაა ეხლა ჩვენში პედაგოგიის მხრივ; ეს წესდება რომ დროს შეეფერებოდეს, ხომ ძველიც აღარ ეწოდებოდა და ძველიც იმიტომა ჰქვიან, რომ დრო აქვს გადასული; თორემ ხომ სამაგიეროდ ახალსაც აღარ შეადგენდენ.

„თბილისის წესდებაში თუმცა არის მოხსენებული სკოლის კომიტეტი, მაგრამ მას არავითარი უფლება არა აქვს მინიჭებული. მთელი სკოლის ბედი და იღბალი მღვდელზედ არის დამოკიდებულიო... ამბობს ბ. ალ. ა—შვილი და შემდეგ განაგრძობს: მერვე (?) პარაგრაფი თბილისის წესდებისა ვალდებულად ხდიდა მასწავლებელთ, რომ სწავლა სკოლებში ყოფილიყო ლანკასტერის სისტემით... ყოფილიყო ყმაწვილების ცემა, რომელსაც ესევე წესდება მოითხოვდა და სხვ.'' ყველა ეს მართალია, მაგრამ ვიმეორებთ რას იფიქრებს ამისი წამკითხველი თბილისის კათ. სკოლაზედ? იმას რომ ძველს 1856 წ. დამტკიცებულ წესდებაზედ დამყარებული თბ. კათ. სამრ. სასწავლებელი ყოფილა ამ ნაირად მომართული: «მისი ბედ-იღბალი პატრს სჭერია ხელში, სწავლა ლანკასტერის სისტემით უწარ[illegible] ცემა ტყეპა ყოფილ[illegible] რასაკვირველია პირ-და-პირ ამის [illegible]რი ეს არის. მაგრამ, ვკითხავთ ბ-ნ ალ. აკოფაშვილს, ნამდვილად ასეა, თუ არა საქმე მომართული თბილისის კათოლიკეთა სკოლაში? სრულიადაც არა. ეს ცილის წამებაა, იმისათვის რომ ეს მეოთხე წელიწადია, რაც თბ. კათ. სამრ. სასწ. ზოგიერთა პირთა თანაგრძნობითა და გულშემატკივრობით სრულიად ახალ გზას ადგია. ეს მეოთხე წელიწადია, რაც ახალი წესდება და პროგრამა აქვს შედგენილი. თუმცა ეს პროგრამა აქამდის ჯერ დამტკიცებული არ არის, მაგრამ ეგეც იმისთვის რომ, რაც ხანი გადის, იმდენი უფრო აუმჯობესებენ. განა ჩვენ კი არ შეგვეძლო რომ ზოგიერთებსავით სხვისი მზა წესდება გადმოგვეწერა და უმალ გვეფრინა კიდეც დასამტკიცებლად იქ, სადაც ჯერ არს; მაგრამ ჩვენ საქმის სიკეთისათვის არ მოვინდომეთ; თქვენ ძალიან შეგვძლებიათ, ბ. ა—ლო, ძველმანებზედ გალაშქრება, მაგრამ ეგეც ვერ შეადგენს თქვენის გმირობის სახელსა. საქმე ის იქნებოდა, რომ თანამედროვე დაწესებულებათა ღირსება და ნაკლულევანებანი წარგედგინათ საზოგადოებისათვის. თუ რომ უთქვენოდ არავის შეემჩნია ეს ნაკლულევანებანი, ხომ უთქვენოთაც ვერ მოახერხებდენ მაგის სამაგიეროს შემუშავებასა, მაგრამ, როგორც უკვე თქვენც მოგეხსენებათ, ეს მეოთხე წელიწადია ახალი წესდება შეადგინეს და ისა სწარმოებს თბილისის სკოლაშიაც.

ნუ თუ ყველა ეს არ მოეხსენებო-

და ბ. ა—ს, რომ არც ერთი სიტყვითაც არ ახსენა ახალი წესდება, რომ თბ. კ. სკოლაზედ მკითხველს დანამდვილებითი წარმოდგენა? შეედგინა იცოდა, მაგრამ მაინც ესე მოიქცა და რა არის მიზეზი ამისი, რა მოგახსენოთ. ჩვენ კი ჩვენის მხრივ ამისთანა საქციელს საქმის ულოდინრობით ვერ ავხსნით იმისთვის, რომ შარშან სწორედ ამ დროს ჩვენი ახალი წესდება და პროგრამა სრულიად შეუცვლელად და უნაკლულოდ მიღებულ იქმნა ქუთაისის სამრევლო სკოლის კომიტეტისაგან, სადაც დაესწრო თვით ა—შვილიც და მერე სიტყვა-სიტყვით გადაიწერა.

იცოდა მაგრამ მაინც დაჰკიჟინა ჩვენს სკოლას, აქაო და ა—კიმ ახალი წესდების მაგიერ სამაგალითოსავით ძველი წარმოგვიდგინაო.

აქვე უნდა შევნიშნოთ, რომ შეუსაბამოა ის „კილო", რომელსაც მთელს წერილში ხმარობს ბ. ა—შვილი: «ჩვენ სკოლის კომიტეტს მივანიჭეთ ფართო უფლება... მოძღვარი დავსტოვეთ მხოლოდ თავმჯდომარედ... ამოვხოცეთ ლანკასტერი, ჩავწერეთ პესტალოცი, დისტერვეგი, კომენსკი, ბრუბე... ავღხოცეთ, და მოვსპეთ ყმაწვილების ცემა... პროგრამაში შევიტანეთ სამშობლო გეოგრაფია და თვალსაჩინო სწავლა. ამას გარდა კიდევ რამდენიმე ცვლილებანი მოვახდინეთ თბილისის წესდებაში (თუ... არხივის ქაღალდებში?) ქუთაისის სამრევლო [illegible] მხოლოდ ტყუილი ფართი-ფურთია. ამისთანა თავისქებას არ მოველოდით ბ. აკ—შვილისაგან. თუ ეს თავის-ქება არ არის, აბა მაშ ბ. ა. ერთი ისეთი მუხლი რამ გვიჩვენოს ვითომც-და თავიანთი წესდებისა, რომელიც ჩვენ წესდებაში არ იყოს შეტანილი. მაგრამ აბა რა უნდა გვიჩვენოს, როდესაც, როგორც ზევით მოვიხსენეთ, შარშან სწორედ ამ დროს ჩვენი წესდებაცა და პროგრამაცა სიტყვა-სიტყვად იყო იმათგან გადაწერილი. წელს, არ ვიცი როგორ, ჩვენ ძველ წესდებას ქუთაისში ამოუყვია თავი, უსარგებლიათ ამ შემთხვევით და ეს არხივის წესდება ჩვენისავე ახალი წესდებით შეუსწორებიათ, რომ ჩვენისავე სიკეთით ჩვენთვისვე თვალი გამოეთხარათ.

თბილ. კათოლ. სკოლის მასწავლებელი
გლ. ალნიაშვილი.

ცნობანი

მაზანდა

ხორაგისა, რომელიც იყიდება თბილისის ბაზრებში, დუქნებში და ხელდახელ 1 ნოემბრიდამ 1 დეკემბრამდე 1884 წ.

გამომცხვარი პური რუსთის ფქვილისა —	—1 გირ.	5 კ.
აჭაურის ფქვილისა: პირველის ხარისხისა —	—1 გ.	2½
მეორისა — —	—1 გ.	2 კ.
იმავე ფქვილ. თონეში გამომცხვარი:		
პირველი ხარისხის	—1 გ.	4½
მეორისა — —	—1 გ.	3 კ.
მესამისა — —	—1 გ.	2½
ჯვარის-მამი პური:		
პირველი ხარის. ლავაში	1 გ.	4½
მეორის ხარის. ლავაში	1 გ.	3½
მესამისა — —	—1 გ.	3 კ.
ძროხის ხორცი:		
პირველის ხარისხისა	—1 გ.	7 კ.
მეორისა — —	—1 გ.	6 კ.
სუკი . . .	—1 გ.	14 კ.
ცხვრის ხორცი	—1 გ.	7 კ.
ღორის ხორცი:		
პირველის ხარისხისა	—1 გ.	7 კ.
მეორისა — —	—1 გ.	6 კ.

რკინის გზა

თბილისიდამ ბათუმისკენ მიდის
8 საათზედ და 31 წამ. დილით
თბილისიდამ მარტო ხაშურამდინ
3 საათ. და 11 წამ. შუადღის უკან.
თბილისიდამ ბაქოსკენ
10 საათზედ და 45 წამ. დილით.
(სამშაბათობით და შაბათობით საჩქარო 10 ს. 58 წ. ღამ.)
ქუთაისიდგან თბილისისკენ
12 საათზ. და 25 წამ. შუადღ. უკან.
ქუთაისიდგან ბათუმისა და ფოთისკენ
5 საათზედ და 20 წამ. შუადღის უკან.
ბათუმიდგან თბილისისკენ
8 საათ. დილით.
ფოთიდგან თბილისისკენ
8 საათ. და 45 წამ. დილით.
ფოთიდამ და ბათუმიდამ მომავალი
10 საათზედ და 25 წამ. ღამით.
მარტო ხაშურიდამ მომავალი
თბილისში შემოდის
8 საათზედ დილით
ბაქოდამ მომავალი შემოდის
თბილისში
2 საათ. და 30 წამ. შუადღის უკან.
(სამშაბათობით და პარასკევობით საჩქარო 7 ს. 53 წ. დილ.)

განცხადებანი

ძმ. ჭილაძეთა წიგნის მაღაზია
ქუთაისში

აცნობებს პატივცემულ საზოგადოებას, რომ მან საკუთრებად შეიძინა მთელი გამოცემა აკაკის განთქმული პოემის **თორნიკე ერისთავისა**, რომელიც ისყიდება მხოლოდ ამ მაღაზიაში, ეგზემპლიარი თითო მანეთად. იქვე ისყიდება ყველა ქართული გამოცემანი, სხვათა შორის: სულხან-საბა ორბელიანის ლექსიკონი, ვის-რამიანი, თ. გ. ერისთავის თხზულებათა კრება ჩინებულს ყდაში და სხ.; ყოველ-გვარი სახელმძღვანელოები ქართულს და რუსულს ენაზე, სასწავლო და საკანცელარიო კუთვნილებანი. ამავ მაღაზიამ შეიძინა უფლება და შეუდგა გამოცემას ჩვენი ორი დიდი პოეტის **ილია ჭავჭავაძისა და აკაკი წერეთლის** თხზულებათა კრებისას. (10—2)

არწრუნისეულ ქარვასლაში

სასახლის ქუჩაზედ, იძლევა ქირით მაღაზიები, სადგურები კანტორებისა, სავაჭრო სახლებისა და საწყობებისათვის. პირობების შეტყობა შეიძლება ქარვასლის კანტორაში. (25—25)

სამეფარი სიყვარული
მოთხრობა
აკაკი წერეთლისა
(„დროების" რედაქციის გამოცემა.)
ფასი 30 კაპ.
(ვინც ორ ეკზემპლარზედ მეტს იყიდის ერთბაშად, 10% დაეთმობა.)

წიგნი ისყიდება **თბილისში** გრიქუროვის წიგნის მაღაზიაში, შავერდოვის სააგენტოში და ჩარკვიანის მაღაზიაში. **ქუთაისში** ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში. ბათუმში, მოსე ნათაძესთან, **თელავში**, საზოგადოების დეპოში. ერთბაშად ყიდვა შეიძლება აგრეთვე «დროების» რედაქციაშია. (10—5)

საგლობუსო კალმები

რომლებითაც შეიძლება წერა სულ მსხვილი, უსუფთაო ქაღალდზე. ერთად ერთი სააგენტო ინგლისის მაღაზია. იქვეა აუარებელი სხვა-და-სხვა გვარი კალმები ყოველის «ხელისათვის» —25% იაფად, ვიდრე სხვაგან. იქვე: მელანი, ქაღალდი, კანვერტები, რვეულები, ლაქი, კარანდაში, პენალი, კალმები, ბუმაჟნიკები, პორტ-სიგარები, ალბომები, რამკები, მაკრატლები, სამართებლები, სანთელი, სალესი, ცარამკები ქურქლის საწმენდად (ბორაკსი) თეთრეულისათვის, პატარა ხალები იატაკისათვის, კლეონკები, ტაშტები, სავარძლები, სარკეები, სავარცხლები, ბეზმენი, ზარები, ბინოკლები რულეტკები, კატერპასები, მზის-საათები, კომპასები, ტერმომეტრები, მეწკვები, ნემსები, მაგნიტები, სვისტოკი, პომოჩი, ქამრები, სარტყლები, პრობკები, საპრობკეები, კრანები, ფილტრები, შნოტკები, თავისა; ტანისამოსისა, ცხენისა და პატენტიანი მაკინტოშები, კრაგები, საქქიმო ქაღალდი, კატერ-კლოზეტისათვის [illegible] და სხვ. (100—23)

ინგლისის მაღაზიაში

თმის-ამომყვანი

ამაგრებს თმას და აღრინდელ ფერს აძლევს, ფასი ერთი მუშისა 2 მან., გაგზავნით 2 მანეთი და 28 კაპ. (100—81)

მაკ-მასტერი

აქვე ისყიდება ქინის პომადა თმების გასამაგრებლად. ფასი 1 მნ., სხოტკები თავის ტკივილის ასასპობლად, ტუალეტის საპონი, დუხები და სხვ.

ინგლისური რკინის კრავატები.

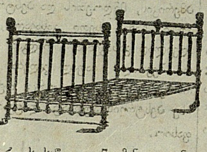

ერთის საწოლი 7 მანეთიდგან და ორის საწოლი 14 მანეთიდგან, მათი ლეიბები, ზღვის ბალახით გატენილი 5-დგან 8 მანეთამდინ. კიდევ შემდეგი ნივთები იყიდება 25%-ით უფრო იაფად, ვიდრე სხვაგან სადმე: ბრიტანიის მეტალის ნივთები, ჩაიდნები, საკარაქე, სამაქრე, ჩაის და სტოლის კოვზები ჩანგლებით, ფადნოსი, დასადგმელი, პრასსაბანი, სტაქნები, სუფოვნიკი, საწურო, სვები, რიუმკები, გრაფინკები, საქაშური თეფშები, ბლიუდები, სასალათეები, ტაშტები, სარძევეები, სამარილეები, გარჩიცის სათხეები, უნაგირები კაცისა და ქალისა; ალვირები, ხლისტები, ტანისამოსის დასაკიდებლები, საბალო მაკრატლები, ვაქსები, უთოები, წისქვილები, სერსები, ქლიბები, კლიტეები, ინგლისის თოფები და რევოლვერები, პიკები, ზარიადები, კაპსიულები, ხაფანგები, ნიჩბები, კატერპრუფი, საბნები, ჩუსტები, წინდები, სუფრები, სალფეტკებისათვის რგოლები, ემალიანი ჭურჭელი, მურაბები, კამფეტები, პიკულები, სოუსები, ზღვის ბალახი, დიმიტრიკონები და სხვ. ინგლისურს მაღაზიებში №№ 156-157, 158, 159, და 160. ამ ნომრებს ყურადღება მიაქციეთ. (100—66)

დაიბეჭდა და ისყიდება
გრ. ჩარკვიანის ქართული წიგნის მაღაზიაში, თხზ. ანტ. ფურცელაძისა, წიგნი მეორე, რომელშიაც სხვათა შორის დაბეჭდილია ტრაგედია
დიდი მოურავი
გამოცემული
ზ. ჭიჭინაძისაგან
ფასი ერთი მანათი.
(3—1)

Доз. ценз. Тифлисъ, 8 Ноября 1884 г. სტამბა არ. პალანდაძისა და ამხ. გამომცემელი ა. ქართველიშვილი, რედაქტორი ი. მაჩაბელი